

Nr 10

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om investeringsavgift för vissa byggnadsarbeten; given Stockholms slott den 3 januari 1967.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till förordning om investeringsavgift för vissa byggnadsarbeten.

GUSTAF ADOLF

G. E. STRÄNG

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att den som under tiden den 1 mars 1967—den 30 september 1968 sätter i gång vissa byggnadsarbeten skall betala en investeringsavgift motsvarande 25 % av byggnadskostnaden.

Förslag
till
Förordning

om investeringsavgift för vissa byggnadsarbeten

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

För byggnadsarbete, som igångsättes under tiden den 1 mars 1967— den 30 september 1968, skall investeringsavgift erläggas till staten, om arbetet avser

bensinstation, reparationsverkstad för motorfordon, parkeringshus eller sådan parkeringsanläggning som ej inrättas i anslutning till ny bostadsbebyggelse;

hus som helt eller till huvudsaklig del inrymmer butiks-, kontors- eller banklokaler;

kommunal förvaltningsbyggnad;

byggnad som helt eller till huvudsaklig del inrymmer kyrkliga eller andra samlingslokaler eller nöjeslokaler;

sporthall eller annan idrottsanläggning;

bostadshus som är avsett uteslutande för fritidsändamål, när arbetet ingår i ett byggnadsföretag som omfattar mer än ett sådant hus eller när huset genom arbetet erhåller en bostadsyta överstigande 80 kvadratmeter.

Investeringsavgift erlägges icke för arbete, som avser installation av elektriska ledningar eller andra elektriska anordningar, eller för måleriarbete eller arbete, som avser mindre komplettering (s. k. lapparbete) av befintlig värme-, vatten-, avlopps- eller ventilationsanläggning, när arbetet icke har samband med annat byggnadsarbete. Avgift erlägges ej heller för reparations- eller underhållsarbete, om sammanlagt högst tre personer sysselsättes för arbetet.

2 §.

Investeringsavgiften erlägges av den för vars räkning arbetet utföres (byggherren).

Om för visst byggnadsarbete finnes flera byggherrar, svarar de solidariskt för investeringsavgiften. Har byggnad eller annan anläggning som avses med avgiftsbelagt arbete bytt ägare innan arbetet slutförts, är även den nye ägaren att anse som byggherre.

Staten erlägger icke investeringsavgift.

3 §.

Investeringsavgiften utgår med 25 procent av byggnadskostnaden för arbete enligt 1 § första stycket. Avgiften avrundas nedåt till helt hundratal kronor och erlägges till länsstyrelsen.

Preliminär avgift utgår med 25 procent av den beräknade byggnadskostnaden. Slutlig avgift fastställs sedan arbetet slutförts.

4 §.

Den som avser att igångsätta avgiftsbelagt byggnadsarbete skall innan arbetet igångsättes lämna skriftlig deklARATION med uppgift om den beräknade byggnadskostnaden till länsstyrelsen i det län där byggnadsplatsen är belägen. Länsstyrelsen fastställer preliminär avgift och förelägger byggherren att inbetala denna omgående eller, om arbetet icke igångsatts, senast när det igångsättes.

Om byggherren begär det, meddelar länsstyrelsen särskilt beslut huruvida visst byggnadsarbete är avgiftsbelagt eller icke.

5 §.

Sedan avgiftsbelagt byggnadsarbete slutförts, skall byggherren omgående lämna länsstyrelsen deklARATION med uppgift om den verkliga byggnadskostnaden. Länsstyrelsen fastställer den slutliga avgiften. Om den slutliga avgiften överstiger den preliminära, förelägger länsstyrelsen byggherren att omgående inbetala det överskjutande beloppet. Överstiger den preliminära avgiften den slutliga, förordnar länsstyrelsen om återbetalning eller avkortning av överskjutande belopp.

Slutlig avgift fastställs senast inom två år efter utgången av det år då arbetet slutfördes. Fastställs icke slutlig avgift, anses den preliminära avgiften som slutlig.

6 §.

Om länsstyrelsen får kännedom om att avgiftsbelagt byggnadsarbete igångsatts utan att deklARATION lämnats, infordrar länsstyrelsen deklARATION med uppgift om den beräknade byggnadskostnaden, fastställer preliminär eller, om arbetet slutförts, slutlig avgift och förelägger byggherren att omgående inbetala avgiften. Om byggherren begär det, meddelar länsstyrelsen särskilt beslut att arbetet är avgiftsbelagt.

7 §.

Byggnadsarbete anses igångsatt när det påbörjats på byggnadsplatsen. Det anses slutfört när anläggningen i huvudsak tagits i bruk för sitt ändamål. Har arbetet utlämnats på entreprenad, anses det slutfört senast när den slutliga ekonomiska uppgörelsen skett, dock ej senare än ett år efter det år då slutbesiktning sker.

Om byggnadsarbete nedlägges eller avbrytes för att återupptagas först senare än ett år därefter, anses arbetet slutfört när det nedlades eller avbröts. Återupptages arbetet sedan mer än ett år förflutit, anses nytt arbete vara igångsatt.

8 §.

Byggherre är skyldig lämna länsstyrelsen alla de uppgifter som behöves för tillämpningen av denna förordning. Lämnas icke tillräckliga uppgifter om byggnadskostnaden, uppskattar länsstyrelsen denna till skäligt belopp.

9 §.

I byggnadskostnaden för arbete, som byggherren utför i egen regi, inräknas även skälig andel av s. k. indirekt byggnadskostnad t. ex. administrationskostnad. Hänsyn tages dock icke till ränta på eget kapital. Har byggherren för arbetet använt virke från egen fastighet eller tillgång som

varit avsedd för omsättning eller förbrukning i annan rörelse än byggnadsrörelse, inräknas verkets eller lagertillgångens saluvärde i byggnadskostnaden. Investeringsavgift inräknas icke i byggnadskostnaden.

10 §.

Bestämmelserna i uppbördsförordningen den 5 juni 1953 (nr 272) om indrivning av skatt äger motsvarande tillämpning vid indrivning av investeringsavgift.

11 §.

För fastställande av investeringsavgift får granskning ske av byggherres bokföring enligt vad förste taxeringsintendenten bestämmer. Taxeringsförordningen den 23 november 1956 (nr 623) äger därvid motsvarande tillämpning.

12 §.

Har någon i samband med avgiftsbelagt byggnadsarbete vidtagit åtgärd som kan antagas ha tillkommit i syfte att undgå eller erhålla lindring i investeringsavgiften, fastställs sådan avgift som om åtgärden icke vidtagits.

13 §.

Om ansvar i vissa fall för den, som lämnat oriktig uppgift i deklaration enligt denna förordning eller handling som hör till sådan deklaration, gäller bestämmelserna i skattestrafflagen den 11 juni 1943 (nr 313).

Förekommer anledning att antaga att oriktig uppgift i deklaration eller handling som avses i första stycket kan medföra ansvar enligt skattestrafflagen, skall länsstyrelsen anmäla det till åklagare.

14 §.

Taxeringsförordningens bestämmelser om skyldighet att sörja för att underlag finnes för deklarations- och uppgiftsskyldighetens fullgörande och för kontroll därav samt om ansvar för den som åsidosätter denna skyldighet eller som icke avger självdeklaration eller avger bristfällig sådan äger motsvarande tillämpning i fråga om investeringsavgift. Allmänt åtal får väckas endast efter anmälan av länsstyrelsen.

15 §.

Mot länsstyrelsens beslut enligt 4—6 §§ föres talan genom besvär hos kammarrätten. Besvär skall vara inkomna till kammarrätten inom två månader från det klaganden fick del av beslutet. Mot kammarrättens utslag får talan icke föras.

Har talan förts mot länsstyrelsens beslut, får länsstyrelsen medge anstånd med inbetalning av investeringsavgift helt eller delvis.

16 §.

Om läget på arbetsmarknaden påkallar det eller andra synnerliga skäl föreligger, kan Konungen medge befrielse från investeringsavgift helt eller delvis.

17 §.

Vid inkomsttaxeringen får avdrag icke ske för investeringsavgift. Sådan avgift får ej heller inräknas i anskaffningskostnaden vid beräkning av avdrag för värdeminskning på anläggningen i fråga.

18 §.

Den som hos länsstyrelsen eller annan myndighet tagit del av uppgift som lämnats på grund av bestämmelse i denna förordning får ej obehörigen yppa dess innehåll. Bryter någon häremot, dömes till böter eller fängelse i högst ett år. Allmänt åtal får väckas endast efter angivelse av målsägande.

19 §.

De särskilda kostnader som föranledes av fastställandet av investeringsavgift bestrides av statsmedel.

20 §.

Närmare föreskrifter för tillämpningen av denna förordning meddelas av Konungen.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Byggnadsarbete, som igångsatts under tiden den 12 januari—den 28 februari 1967 utan att erforderligt igångsättningstillstånd meddelats enligt lagen den 31 maj 1963 (nr 268) om igångsättningstillstånd för byggnadsarbete, anses vid tillämpning av denna förordning igångsatt den 1 mars 1967.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 3 januari 1967.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LANGE, KLING, EDENMAN, JOHANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GUSTAFSSON, GEIJER, MYRDAL.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *investeringsavgift för vissa byggnadsarbeten under åren 1967 och 1968* samt anför.

I årets finansplan har jag lämnat en redogörelse för investeringspolitiken. Jag har därvid erinrat om att det hittills använda instrumentet för att åstadkomma den önskade fördelningen av investeringarna är — vid sidan av vissa inslag i den allmänna kreditpolitiken — arbetsmarknadsorganens prövning av igångsättningstillstånd med hänsyn till tillgängliga arbetskrafts- och kapitalresurser. Från denna prövning har följande byggnadsverksamhet undantagits: bostäder, statligt byggande, industrins byggande samt kommunalt skolbyggande, som sker med statsbidrag. För övriga byggnadsföretag — såsom bl. a. kontors- och förvaltningsbyggnader, bank- och butikslokaler, bensinstationer och parkeringshus, samlingslokaler, idrottsanläggningar och vissa slag av fritidshus — har sedan våren 1966 stor restriktivitet iakttagits i tillståndsgivningen. De byggnadsarbeten, som f. n. inte får påbörjas utan igångsättningstillstånd, anges i 3 § kungörelsen den 31 mars 1963 (nr 269) med tillämpningsföreskrifter till lagen om igångsättningstillstånd för byggnadsarbete (i det följande benämnd tillämpningskungörelsen; 3 § omtryckt 1966: 85 och senare ändrad 1966: 160).

Såsom jag framhållit i finansplanen torde den ytterligare aktivering av byggnadsverksamheten, som nu kan förutses, kräva en skärpt begränsning av det icke prioriterade byggandet. Detta kan ske på två sätt: antingen genom en sådan skärpning av byggnadsregleringen att den i princip innebär byggnadsstopp för icke prioriterade objekt eller genom införande för detta byggande av en särskild tidsbegränsad avgift på en sådan nivå, att den kraftigt dämpar investeringsbenägenheten. Jag uttalade i finansplanen att jag av dessa två alternativ ansåg att en tillfällig selektiv investeringsavgift

är att föredra. Den dämpning i investeringsbenägenheten som blir en följd av en sådan avgift leder också till mindre administrativ belastning än en skärpning av byggnadsregleringen. Jag underströk vidare att en väsentlig förutsättning för att den selektiva investeringsavgiften skall medföra avsett resultat är att den görs tidsbegränsad och får kännbara ekonomiska konsekvenser i de enskilda fallen. För att återställa balansen i utrikes-handeln är en lugn utveckling av den inhemska efterfrågan ett centralt krav på de närmaste årens ekonomiska politik. Den selektiva avgiften bör därför gälla för icke prioriterat byggande, som igångsätts under perioden mars 1967—september 1968. Med hänsyn till sin primära uppgift — att minska investeringsbenägenheten — bör den uppgå till 25 % av den totala byggnadskostnaden.

Det synes inte nödvändigt eller lämpligt att låta investeringsavgiften drabba alla byggnadsarbeten, för vilka igångsättningstillstånd f. n. krävs. I första hand bör den eftersträvade begränsningen i investeringsverksamheten gälla de byggnadsarbeten, som anges i 3 § tillämpningskungörelsen vid 1)–5) och vid 7), dvs. byggnadsarbeten som avser

bensinstation, reparationsverkstad för motorfordon, parkeringshus eller sådan parkeringsanläggning som ej inrättas i anslutning till ny bostadsbebyggelse;

hus som helt eller till huvudsaklig del inrymmer butiks-, kontors- eller banklokaler;

kommunal förvaltningsbyggnad;

byggnad som helt eller till huvudsaklig del inrymmer kyrkliga eller andra samlingslokaler eller nöjeslokaler;

sporthall eller annan idrottsanläggning;

bostadshus som är avsett uteslutande för fritidsändamål, när arbetet ingår i ett byggnadsföretag som omfattar mer än ett sådant hus eller när huset genom arbetet erhåller en bostadsyta överstigande 80 kvadratmeter.

Utanför avgiftsskyldigheten bör sålunda falla bl. a. sjukhus och ålderdomshem. Vidare bör undantas sådana mindre installations- och reparationsarbeten, som inte kräver igångsättningstillstånd.

Investeringsavgift bör utgå oberoende av vem som är byggherre. Statens investeringar bör dock inte drabbas av sådan avgift. Den nödvändiga begränsningen i den statliga byggnadsverksamheten förutsätts som hittills skola åstadkommas genom administrativa åtgärder. Kommun bör vara skyldig att erlägga avgift i den mån den vill utföra sådant byggnadsarbete, som omfattas av bestämmelserna. Ett syfte med investeringsavgiften är, som jag framhållit i finansplanen, bl. a. att få en återhållsamhet i den kommunala investeringsexpansionen för att säkerställa en balanserad utveckling på byggnadsmarknaden. Avgiften bör inte vara avdragsgill vid inkomsttaxeringen, vare sig i form av avskrivning på byggnad eller som

en speciell skatt eller avgift. Detta synes önskvärt även med hänsyn till att investeringsavgift kan komma att erläggas såväl av byggherrar, som skulle kunna utnyttja avdraget vid inkomsttaxeringen, som av sådana som inte är skattskyldiga. Om avgiften inte är avdragsgill drabbar den alla byggherrar i princip lika.

På grundval av vad jag nu anfört har inom finansdepartementet upprättats förslag till förordning om investeringsavgift för vissa byggnadsarbeten.

Nuvarande lagstiftning om igångsättningstillstånd gäller till utgången av år 1967. Så länge denna lagstiftning gäller måste den som vill utföra ett byggnadsarbete, för vilket investeringsavgift enligt mitt förslag skall utgå, ha igångsättningstillstånd innan han börjar arbetet. Innan arbetet igångsätts skall han enligt förslaget vidare till länsstyrelsen inkomma med en deklaration som innehåller uppgifter om den beräknade byggnadskostnaden. Länsstyrelsen skall efter vederbörlig granskning av deklarationen fastställa en preliminär avgift som byggherren har att erlægga omedelbart eller senast när arbetet igångsätts. Gör han inte detta indrivs avgiften på samma sätt som annan statlig skatt.

Sedan avgiftsbelagt byggnadsarbete blivit färdigt, skall byggherren avge deklaration till länsstyrelsen med uppgift om den verkliga byggnadskostnaden. Länsstyrelsen fastställer därefter den slutliga avgiften. Är den slutliga avgiften större än den preliminära, skall byggherren omgående inbetala skillnaden. Är den preliminära avgiften större, återbetalas det för mycket erlagda beloppet.

Uppgiften om den beräknade byggnadskostnad, som skall ligga till grund för preliminär avgift, bör i regel godtas om det inte framstår som uppenbart att kostnaden är avsevärt för lågt beräknad. Det kunde övervägas att införa en skyldighet att erlægga ränta på skillnadsbeloppet, när den slutliga avgiften avsevärt överstiger den preliminära. Jag anser dock att man inte behöver komplicera bestämmelserna med en sådan föreskrift. Det är f. ö. mången gång svårt att på förhand mera exakt beräkna den slutliga byggnadskostnaden.

Det är nödvändigt för länsstyrelsen att erhålla uppgifter om när avgiftsbelagda byggnadsarbeten planeras. Det bör därför åläggas länsarbetsnämnderna och byggnadsnämnderna att lämna länsstyrelsen underrättelser i ärenden om igångsättningstillstånd resp. byggnadslov. Vid bifall till propositionen ämnar jag återkomma till Kungl. Maj:t med förslag till sådana bestämmelser.

Om länsstyrelsen får kännedom om att ett byggnadsarbete, för vilket avgift skall erläggas, igångsätts utan att byggherren inkommit med deklaration för arbetet, skall länsstyrelsen anmoda byggherren att omedelbart inkomma med deklaration. Gör han inte detta, får länsstyrelsen uppskatta byggnadskostnaden och på grundval av denna uppskattning fastställa den

preliminära avgiften. Får länsstyrelsen kännedom om byggnadsarbetet först sedan detta är slutfört skall länsstyrelsen i stället fastställa den slutliga avgiften. Det kan ifrågasättas om inte avgiften i sådana fall, då deklaration försummas, borde beräknas efter en högre procentsats än 25. Jag anser mig dock tills vidare inte böra förorda en sådan höjning av avgiften. Byggherren kan nämligen ha haft den uppfattningen att arbetet inte var avgiftsbelagt.

Det kan givetvis uppkomma vissa gränsfall, där det är tveksamt huruvida fråga är om avgiftsbelagt byggnadsarbete. Länsstyrelsen får emellertid här ledning av den praxis som utbildats vid tillämpningen av lagen om igångsättningstillstånd. Byggherren bör kunna begära, att länsstyrelsen meddelar särskilt beslut i frågan om visst arbete är avgiftsbelagt eller ej.

Talan mot länsstyrelsens beslut bör få föras genom besvär hos beskattningsdomstol. Det synes dock lämpligt att kammarrätten blir slutinstans i dessa mål liksom f. n. är fallet i flertalet mål angående fastighetstaxering. Jag utgår från att mål som rör investeringsavgift kommer att behandlas med förtur i kammarrätten. På så sätt får man ett slutligt avgörande i dessa ärenden förhållandevis snabbt. Detta synes önskvärt framför allt när besvären gäller fråga om visst arbete är avgiftsbelagt eller icke eller fråga om storleken av den preliminära avgiften.

Det förefaller inte nödvändigt att införa någon rätt för taxeringsintendent eller annan myndighet att anföra besvär över länsstyrelsens beslut. De beslut om preliminär och slutlig avgift som länsstyrelsen fattar bör bli bestående, om inte byggherren anför besvär hos kammarrätten.

Såsom tidigare framhållits är avsikten med investeringsavgiften att byggnadsarbeten, som omfattas av bestämmelserna, skall i allt väsentligt uppskjutas till efter den tid lagstiftningen omfattar. Det torde komma att höra till undantagen att en byggherre är villig betala en avgift motsvarande en fjärdedel av byggnadskostnaden, om avgiften kan undvikas genom ett uppskov med arbetet om knappt två år. De belopp, som inflyter i avgifter, får därför antas bli mycket obetydliga.

Det förhållandet att antalet fall, då avgift kommer att erläggas, blir få gör det möjligt att ålägga länsstyrelsen att göra de bedömningar och undersökningar som krävs för att fastställa den preliminära och den slutliga avgiften. Det bör naturligtvis åligga byggherren att lämna länsstyrelsen alla de uppgifter som behövs för kontroll av byggnadskostnaden. Granskning bör få ske av byggherrens räkenskaper för kontroll av byggnadskostnaden på samma sätt som gäller vid inkomsttaxeringen. Samma straffsanktioner bör gälla för investeringsavgift och för deklaration till sådan avgift som i fråga om statlig inkomstskatt och självdeklaration i de fall då byggherren underlåter att lämna behövliga uppgifter om bygg-

nadskostnaden eller lämnar oriktig uppgift, som är ägnad att leda till för låg avgift.

Om en byggherre satt i gång ett arbete i tro att detta inte var avgiftsbelagt och avbryter detsamma, när han får klart för sig att investeringsavgift skall erläggas, synes avgiften böra beräknas endast på de kostnader som nedlagts. Som förutsättning härför måste dock gälla att det är fråga om ett avbrytande av arbetet för en relativt lång tid, förslagsvis ett år. När arbetet åter sätts i gång räknas det som igångsättning av ett nytt arbete. Det bör i detta sammanhang framhållas att den omständigheten att investeringsavgift erlagts inte innebär att byggherren därigenom erhållit igångsättningstillstånd. Frågan huruvida sådant tillstånd kan lämnas får prövas i vanlig ordning av länsarbetsnämnden. De vitessanktioner som inträder när byggnadsarbete utförs utan tillstånd blir således aktuella även om investeringsavgift erlagts.

Ett arbete skall anses igångsatt först när det påbörjas på arbetsplatsen. Alla tidigare förberedelser kan således göras utan att investeringsavgift behöver erläggas. Om emellertid arbetet igångsätts under sådan tid att avgift skall erläggas, beräknas denna på hela byggnadskostnaden. I byggnadskostnaden ingår sålunda kostnad för bl. a. material, löner och ersättningar till arbetare och arbetsledare på platsen, arkitekt-, konstruktions- och kontrollkostnader till utomstående, kostnader för underentreprenader ävensom skäligen andel av s. k. indirekta kostnader t. ex. administrationskostnader. Är arbetet utlämnat på entreprenad motsvarar byggnadskostnaden hela entreprenadsumman.

Kungl. Maj:t bör få medge befrielse från investeringsavgift helt eller delvis om läget på arbetsmarknaden påkallar detta eller andra synnerliga skäl föreligger. Sådana synnerliga skäl kan föreligga t. ex. när ett arbete måste utföras på grund av skada, som uppkommit på en fastighet.

Bestämmelserna bör träda i kraft omedelbart men i princip gälla arbeten, som igångsätts efter den 28 februari 1967. För att förhindra att bestämmelserna kringgås på det sätt att arbeten igångsätts före den 1 mars 1967 utan igångsättningstillstånd bör föreskrivas, att arbete som igångsätts under tiden den 12 januari—den 28 februari 1967 utan tillstånd skall anses igångsatt den 1 mars 1967.

Närmare föreskrifter om hur ärenden rörande investeringsavgiften skall handläggas hos länsstyrelserna synes lämpligen böra meddelas av Kungl. Maj:t.

Avgift som uppbärs bör redovisas under en särskild inkomsttitel på riksstaten. Denna har i riksstatsförslaget upptagits med ett formellt belopp av en milj. kr.

Under åberopande av vad jag sålunda anfört hemställer jag att Kungl. Maj:t genom proposition föreslår riksdagen att antaga det inom finansdepartementet upprättade förslaget till *förordning om investeringsavgift för vissa byggnadsarbeten*.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten